

Informācija profesionāļiem par pērtiķu bakām

Publicēts: 24.05.2022.

 [Pērtiķu baku epidemioloģiskās kontroles pasākumi](#)

Slimību profilakses un kontroles centrs (turpmāk – Centrs) informē, ka saskaņā ar Pasaules Veselības organizācijas (turpmāk – PVO) sniegto informāciju līdz 2022. gada 22. jūnijam ziņots par 3413 laboratoriski apstiprinātiem pērtiķu baku (turpmāk - PB) gadījumiem un vienu nāves gadījumu no 50 valstīm/teritorijām piecos PVO reģionos. [1]. PB neizplatās viegli starp cilvēkiem. Vīrusa pārvešana no cilvēka uz cilvēku notiek ciešā saskarē ar infekciozu materiālu no inficētās personas ādas bojājumiem, kā arī ar elpceļu pilieniņiem, atrodoties ilgstošā tuva kontaktā (seja pret seju) un ar slimnieku kontaminēto vidi. Pašreizējā uzliesmojumā diagnosticēto PB gadījumu īpatsvars vīriešiem, kuriem ir dzimumattiecības ar vīriešiem (turpmāk - MSM), un dažos gadījumos radušos ādas bojājumu raksturs liecina, ka pārvešana daudzos gadījumos notikusi dzimumakta laikā. Lai gan vairumā gadījumu pašreizējā uzliesmojumā cilvēkiem ir bijuši viegli slimības simptomi, ir zināms, ka PB vīruss izraisa smagas slimības noteiktās iedzīvotāju grupās: mazi bērni, grūtnieces, personas ar nomāktu imūnsistēmu. Smagas saslimstības gadījumu iespējamību šajā uzliesmojumā vēl nevar precīzi novērtēt. Kopējais risks ir novērtēts kā vidējs personām ar vairākiem seksuālajiem partneriem (tostarp dažām MSM grupām) un zems plašākai sabiedrībai.

Eiropas Komisija aicina dalībvalstis koncentrēties uz jaunu PB gadījumu ātru atklāšanu, ziņošanu, apstiprināšanu, klīnisko un epidemioloģisko pārvaldību, t. sk. kontaktpersonu izsekošanu. Šim nolūkam PVO piedāvā pagaidu PB gadījuma definīciju:

Apstiprināts gadījums:

gadījums, kas atbilst aizdomīga vai iespējama gadījuma definīcijai un ir laboratoriski apstiprināts, nosakot PB vīrusam unikālas DNS sekvenču ar reāllaika polimerāzes ķēdes reakciju (PĶR) un/vai ar sekvenču seku.

Aizdomīgs gadījums:

jebkura vecuma persona ar neizskaidrojamiem akūtiem izsitumiem, kas atrodas PB neendēmiskā valstī

UN

viena vai vairākas no šīm pazīmēm vai simptomiem (kopš 2022. gada 15. marta):

galvassāpes

akūts drudža sākums (>38,5 °C),

limfadenopātija

mialģija

muguras sāpes

astēnija

UN

kuru klīnisko ainu neizskaidro šādi izplatīti akūtu izsitumu cēloņi: vējbakas, *herpes zoster*, masalas, Zikas vīrusslimība, Denges

drudzis, Čikungunjas vīrusslimība, *herpes simplex*, bakteriālas ādas infekcijas, diseminēta *gonokoku* infekcija, primārais vai sekundārais sifiliss, šankroīds, *limfogranuloma venereum*, *granuloma inguinale*, *molluscum contagiosum*, alerģiska reakcija (piemēram, pret augiem); un jebkuri citi lokāli nozīmīgi izplatīti papulāru vai vezikulāru izsitumu cēloņi.

Varbūtējs gadījums:

persona, kas atbilst aizdomīga gadījuma definīcijai

UN

Viens vai vairāki no šiem apstākļiem:

ir epidemioloģiska saikne ar PB gadījumu:

- tuvs kontakts (seja pret seju), tostarp veselības aprūpes darbinieki bez acu un elpceļu aizsardzības līdzekļiem;
- tiešs fizisks kontakts ar ādu vai ādas bojājumiem, tostarp seksuāls kontakts;
- saskare ar piesārņotiem materiāliem, piemēram, apģērbu, gultas veļu vai piederumiem 21 dienu pirms simptomu parādīšanās PB gadījumam;

informācija par ceļošanu uz pērtiķu baku endēmisku valsti [\[2\]](#) 21 dienas laikā pirms simptomu parādīšanās;

ir bijuši vairāki vai anonīmi seksuālie partneri 21 dienu laikā pirms simptomu parādīšanās;

ir pozitīvs *ortopoksvīrusa* seroloģiskā testa rezultāts, ja nav veikta baku vakcinācija vai cita zināma *ortopoksvīrusu* iedarbība; stacionēšana slimības dēļ.

Lai laikus atklātu saslimšanas gadījumus ar PB, organizētu nepieciešamos ārstniecības un pretepidēmijas pasākumus, lūdzam Jūs pievērst īpašu uzmanību minētajām PG gadījumu definīcijām un nekavējoties ziņot Centram par aizdomīgiem un varbūtējiem PB gadījumiem telefoniski (tālr.: 67271738), kā arī nosūtīt veidlapu Nr. 058/u "Steidzamais paziņojums par infekcijas slimību, infekcijas slimības izraisītāja konstatēšanu, rezistentu mikroorganismu izdalīšanu un vakcinācijas izraisītu komplikāciju (blakusparādību)".

Materiālu laboratoriskai diagnostikai lūdzam sūtīt SIA "Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīca" Nacionālajai references laboratorijai [\[3\]](#).

Centrs vērs uzmanību PB profilakses un epidemioloģiskās kontroles pasākumiem:

PB aizdomīgu vai varbūtēju gadījumu identifikācija un ziņošana, neraugoties uz to, ka diferenciālā diagnostika turpinās;

Pacienta izolācija; īpaši svarīgi izvairīties no saskares ar personām ar nomāktu imūnsistēmu, kā arī mājdzīvniekiem;

Pacienta klīniskā, laboratoriskā un epidemioloģiskā izmeklēšana

Kontaktpersonu apzināšana un medicīniskā novērošana. Kontaktpersona ir definēta kā persona, kurai laika posmā, kas sākas ar infekcijas avota gadījuma pirmo simptomu parādīšanos un beidzas, kad visas kreveles ir atdalījušas, ir bijusi viena vai vairākas no šādām saskarēm ar varbūtēju vai apstiprinātu pērtiķu baku gadījumu:

- tuvs kontakts (seja pret seju) (tostarp veselības aprūpes darbinieki bez atbilstošiem IAL);
- tiešs fizisks kontakts, tostarp seksuāls kontakts;
- saskare ar inficētiem materiāliem, piemēram, apģērbu vai gultas veļu.

Kontaktpersonu uzraudzība:

medicīniskā novērošana katru dienu 21 dienas laikā pēc pēdējā kontakta ar PB gadījumu ģimenes ārsta uzraudzībā;

ķermeņa temperatūras mērīšana 2 reizes dienā;

kontaktpersonas nedrīkst ziedot asinis, šūnas, audus, orgānus, mātes pienu vai spermu;

kontaktpersonas var turpināt ierastās ikdienas darbības, piemēram, doties uz darbu un apmeklēt skolu (t.i., mājas karantīna nav nepieciešama), taču novērošanas laikā viņiem jāpaliek tuvu mājām, jābūt saziņā ar ģimenes ārstiem;

pirmsskolas vecuma bērniem būtu ieteicams pārtraukt izglītības iestāžu un citu bērnu kolektīvu apmeklēšanu.

[1] <https://www.who.int/emergencies/disease-outbreak-news/item/2022-DON396>

[2] Pērtiķu baku endēmiskās valstis ir: Benina, Kamerūna, Centrālāfrikas Republika, Kongo Demokrātiskā Republika, Gabona, Gana (identificēta tikai dzīvniekiem), Kotdivuāra, Libērija, Nigērija, Kongo Republika, Sjerraleone un Dienvidsudāna .

[3] Nacionālās references laboratorijas ieteikumi:

Tests: Polimerāzes ķēdes reakcija (PĶR) ir vēlamais laboratorijas tests, ņemot vērā tā precizitāti un jutīgumu.

Materiāli: no ādas bojājumiem - šķidrums no pūslīšiem un pustulām, sausās ādas nokasījums. Ja iespējams, tad arī biopsijas materiāls.

Materiālu glabāšana: jāuzglabā sausā, sterilā mēģenē (bez vīrusu transportēšanas vides) un jāglabā aukstumā.

!!! Materiālu asinis neizmantot, jo virēmijas ilgums ir īss, salīdzinot ar paraugu ņemšanas laiku pēc simptomu parādīšanās!!!

Nacionālās References laboratorijas kontakti:

Darba laikā no 08:00 līdz 17:00 var zvanīt:

67014220 Sergejs Ņikišins

67014217 Oksana Savicka

67014215 Gatis Pakarna

67014775 Ilva Pole

Laika posmā no 17:00 līdz 08:00:

67014539 dežurējošie biomedicīnas laboranti (saņems informāciju no pasūtītājiem un informēs LIC laboratorijas ārstu vai speciālistu, kas pārzvanīs pasūtītājam)

 [18. jūlija SPKC/NVD vēstule Ģimenes ārstu un profesionālajām ārstu asociācijām](https://www.spkc.gov.lv/lv/informacija-profesionaliempar-pertiku-bakam)

<https://www.spkc.gov.lv/lv/informacija-profesionaliempar-pertiku-bakam>